

mutatja be, a rendszerváltás „előestéjén” (1988) megalakuló, európai és hazai kulturális „gyökerekkel” rendelkező civil szervezet, a Magyar Népfőiskolai Társaság létrejöttének körülményeit, tevékenységeit, harcainak kudarcait és eredményeit.

A kötet „szülőkről és szülőszobákról” szóló fejezete tömören és tényszerűen ismerteti a történelmi előzményeket, a hazai kezdeményezések európai beágyazódottságát. Kitér a népfőiskolai gondolat 19. századi elindítójára, Nikolai Frederik Severin Grundtvigszemélyére. Szól az intézmény nyugat-európai országokban történt meghonosodásáról, elterjedéséről. A hazai szakirodalom felhasználásával áttekinti a 20. század első felében megvalósult egyházi (katolikus, protestáns) és állami támogatással létesült magyarországi és magyar népfőiskolai adaptációkat. Megemlíti az 1945 utáni reménykeltő szerveződések, melyeket az 1948/49-ben bekövetkezett ideológiai és politikai változások drasztikusan felszámoltak.

Az „újra és ujja születés” című fejezetelejn az MNT megalakulásának körülményeiről esik szó. Konkrét események és történések érzékeltetik, hogy a civil közösséget létrehozók a „szükségserű-e a megszokott” kérdésre adott válaszaikkal hogyan törték át sikeresen a korabeli hatalom korlátait. A szervezők „lépései” – a „nagy öregek” tapasztalatainak birtokában, a népfőiskolai eszme sárospataki őrzőinek segítségével – miként értek „lép-

csőfokokat”. A fejezet további része dokumentumok felhasználásával tényszerűen és elemző módon mutatja be a Társaság megalakulása (1988) óta eltelt negyedszázad történéseit, valóságát és a lehetőségeit. Eredeti források segítségével követhető nyomon az MNT közreműködésével megvalósult magyarországi népfőiskolai mozgalom plurális szerkezetűvé váló, szakmai és szervezeti intézményesülése, hálózattá (regionális és tagintézményekből álló) szerveződése. Dokumentumok segítenek betekintést az MNT és tagszervezetei, valamint a kárpát-medencei – elsősorban erdélyi–magyarság népfőiskolákat „teremtő kezdeményezéseibe”, a kialakuló sokszínű együttműködésbe. A fejezet fontos részét képezi a Magyar Népfőiskolai Társaság európai beágyazottságának bemutatása, melyet az MNT nemzetközi felnőttoktatási szervezetekben viselt tisztségek, különböző szakmai konferenciákon és projekteken történt részvételek, a nyugat-európai népfőiskolákkal való kapcsolattartások alapoztak meg. Érzékeltetésre kerülnek azok a kormányváltások miatt bekövetkezett „állapotok” is, melyekben a közösség gyakorta érezhette magát a „senki földjén”.

A kötet harmadik fejezete két interjút tartalmaz. Mindkettő az egyén és közössége viszonyáról szól. Az interjúk érzékeltetik a „nyomasztó és felemelő” pillanatot, bemutatják a közösségért kiálló, érte perlekedő embert, hogy az egyén/egyéniség nemcsak meghatározója, de számos

esetben/helyzetben/folyamatban, döntő tényezője lehet egy közösség, civil szervezet létezésének, működésének és hatékonyságának. Az interjúkban elhangzottak azt is megerősítik, hogy „demokratikus társadalmak közösségi formációk bonyolult hálózata nélkül, közösségek egyéniségek hiányában, individuumok közösségek nélkül aligha alakulhatnak ki.”²

A kötetet mellékletek teszik teljesebbé. A könyv művelődéstörténeti értékekkel bír, fényképek és korabeli dokumentumok reprint közlésével, valamint bibliográfiákkal, névmutatóval, rövidítésjegyzékkel, továbbá angol és német nyelvű összefoglalóval egészül ki.

A kötet szerzői

A kiadvány nyomdaköltségeinek támogatásához köszönettel fogadunk támogatásokat, bármekkora összegben.

**Bankszámlaszám:
11100104 – 19006365 – 36000001
Magyar Népfőiskolai Társaság**

A megjegyzés rovatba kérjük beírni: Civil kurázi nyomdaköltség támogatása

A támogató nevét feltüntetjük a kiadványban és a támogatásiösszegről számlát állítunk ki a támogatónak.

*Köszönettel:
Magyar Népfőiskolai Társaság*

„Sikerült valamit elindítanom, ami azután már nélkülem is halad...”

Interjú dr. Maróti Andor nyugalmazott egyetemi docenssel életútjáról és szakmai pályájának alakulásáról

Ez év augusztusában jelent meg a Kultúra és Közösség 2016. évi 2.száma, amelyben megjelent a Maróti Andor professzorral készült életút és szakmatörténeti interjú, illetve néhány cikke, melyek a beszélgetéshez kapcsolódnak. Az interjúban feltett utolsó kérdések közül kiemelünk egyet. Maróti professzor úr válaszával nem először értünk egyet.

Mi a véleményed a közművelődés és a felnőttoktatás helyzetéről Magyarországon?

Szerintem egyiket sem tekintik nálunk közérdeknek. Sem a művelődéspolitikában, sem a közvélemény nagy részében. A művelődést sokan haszontalannak tartják, ráérő emberek számára időöltési alkalom-

nak, ami csak arra jó, hogy elúzza az unalmat. Ezzel szemben fontosabb a gazdaság és a politika, ami közérdeket szolgál. Egyről feledkezik meg ez a vélemény: arról, hogy a gazdaságot és a politikát is emberek csinálják. És nem mindegy, hogy ők mihez értenek.

Képviselik-e ezt a meggyőződést azok, akik a kultúrával foglalkoznak? Meg tudják-e cáfolni? S képesek-e ezt másokkal elhitetni? Nem vagyok erről meggyőződve. A közművelődésben dolgozók többsége belenyugszik abba, hogy amit tesz, az még a kulturális életben is a perifériára szorul, még azon belül sem számít más ágazatokhoz képest jelentékenynek. Nem véletlen, hogy a közművelődést a művelődési házakra korlátozzák, a kulturális élet más ágazatai nem tartják magukat illetékesnek benne. Kérdés persze, hogy ez a szűk térre korlátozott közművelődés gyakorlatában bizonyítani tudja-e, hogy a társadalmi jelentősége szélesebb körű összefogást kíván? Nem érzem, hogy erre igennel tudunk felelni. Természetesen ez a kép teljesen nem általánosítható, bizonyára vannak kivételek. A baj csak

az, hogy a kiváló teljesítmények kivételesek, és nem általánosan jellemzőek.

Mi a helyzet a felnőttoktatással? Újabb tapasztalatok hiányában a színvonaláról nem tudok véleményt mondani. Nagyon jellemzőnek tartom azonban, hogy beszűkül a munkaerő-piaci érdekeket szolgáló szaktanfolyamokra, és lemond arról, hogy olyasmit is kínáljon, ami tágítja az emberek látókörét, nyitottá teszi a gondolkodásukat, fejleszti az alkotó képességüket. Arról, hogy van-e ilyen képzés nálunk, nem értesülhetünk, mert a szakmának nincs folyóirata, amely rendszeresen hírt adna a jó eredményekről. Attól tartok azonban, hogy ha a felnőttoktatók belenyugodtak abba, hogy megszűnt a korábban még létező folyóiratuk, akkor ennek a területnek nincs ereje ahhoz sem, hogy megteremtse a társadalmi elismertségét. És nemcsak a folyóirati nyilvánosság hiánya a probléma. A felsőoktatásból évekkal ezelőtt számították a közművelődést (régibbi néven a népművelést), és napjainkban folyamatban van az andragógia felszámolása is, amit pedig az úgynevezett bolognai rendszer kiépítésekor

azért fogadtak el, mert elismerték, hogy ez a szakterület más országok egyetemlein megtalálható. Nagy kérdés, ha ott megvan, akkor nálunk miért fölösleges?

Forrás: Kultúra és Közösség, 2016.2.

Az interjút készítette: Tibori Tímea

A Magyar Népfőiskolai Társaság nyilvános beszélgetésen, közel száz fő előtt mutatta be a Maróti Andorral készült interjút. A nyilvános beszélgetést Mihályfi Márta vezette, résztvevői voltak Maróti Andor egyetemi tanár, Tibori Tímea, T. Kiss Tamás, A. Gergely András és Szigeti Tóth János.

A beszélgetésnek 2016. augusztus 27-én a Káli-medence Népfőiskola adott helyet.

Az interjú megrendelhető: terjesztes@belvedere.meridionale.hu